

CHEQUE

(เช็ค)

* กันยา หลิมประเสริฐ

เช็คคืออะไร

ตามมาตรา 987 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้ว่า “อันว่าเช็คนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งให้ธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถาม ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่า ผู้รับเงิน” จากข้อบัญญัติดังกล่าวประกอบด้วย บุคคล 3 ฝ่าย คือ

1. ผู้สั่งจ่าย
2. ผู้จ่าย
3. ผู้รับเงิน

เช็คเป็นเครื่องมือเครดิตที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในวงการธุรกิจ โดยเฉพาะสังคมเงินทุน อย่างประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้ถึง 80-90% ผู้เขียนเช็คจะต้องมีบัญชีกระแสรายวันกับธนาคารพาณิชย์ เช็คเป็นเครื่องมือระยะสั้น ผู้ได้รับเช็คจะต้องนำไปขึ้นเงินภายใน 6 เดือน

นับแต่วันที่สั่งจ่ายในเช็ค เมื่อขึ้นเงินไม่ได้ต้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือฟ้องร้องคดีอาญาภายใน 3 เดือนนับแต่วันขึ้นเงิน เมื่อแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจมีสิทธิดำเนินคดีอาญาขยายไปได้ถึง 5 ปี

เช็ค มาตรา 988 บัญญัติไว้ว่าต้องประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ดังนี้

1. คำบอกชื่อว่าเป็นเช็ค
2. คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้ใช้เงินเป็นจำนวนเงินแน่นอน
3. ชื่อหรือยี่ห้อและสำนักของธนาคาร
4. ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงิน
5. สถานที่ใช้เงิน
6. วันและสถานที่ออกเช็ค
7. ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

* อาจารย์ประจำภาควิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : วท.บ.

(การเงินการธนาคาร) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประเภทของเช็ค

แบ่งตามประเภทโดยถือตามลักษณะของผู้รับเงินได้ 2 ประเภท คือ

ตัวอย่าง

1. Bearer's Cheque. คือเช็คที่ระบุชื่อผู้รับเงินไว้และมิได้ขีดฆ่าข้อความ "หรือผู้ถือ" ในเช็คออก

กรณีเช่นนี้นาย กมล รักจิต จะนำเช็คไปขึ้นเงินที่ธนาคารด้วย ส่วนเช็คที่ไม่ได้ระบุชื่อผู้รับเงินและมิได้ขีดฆ่าข้อความ "หรือตนเองหรือมอบให้ใครไปขึ้นแทนก็ได้" ผู้ถือ" ในเช็คออกก็มีผลเดียวกัน คือใครก็มีสิทธิไปขึ้นเงินได้

ตัวอย่าง

2. Order Cheque. คือ เช็คที่สั่งจ่ายเงินตามคำสั่ง ผู้สั่งจ่ายเงิน บุคคลที่มีชื่อระบุในเช็คจะระบุจะทำการสลักหลังเช็คแล้วมอบให้ผู้อื่นไปจะขีดฆ่าข้อความ "หรือผู้ถือ" และระบุชื่อผู้รับเงินไว้ในเช็ค เป็นการ รับเงินแทนที่ธนาคารได้ เจาะจงเฉพาะผู้ที่มีชื่อระบุในเช็คเท่านั้นมีสิทธิรับเงินเพียงผู้เดียว ยกเว้น

ตัวอย่าง

578-3-00030-7 นางงาน
1 มกราคม 2534
นาย กมล รักจิต
PAY
-หนึ่งหมื่นบาทถ้วน-
BAHT
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด
THE SIAM COMMERCIAL BANK, LTD.
578 สาขาภาพสินธุ์
KALASIN BRANCH
ถนนภาพสินธุ์ ภาพสินธุ์ 46000
D เช็กเลขที่ CHEQUE NO. สาขาเลขที่ BRANCH NO. บัญชีเลขที่ ACCOUNT NO. สำหรับธนาคาร FOR BANK
2374623

การสลักหลังเช็ค (Endorsement.)

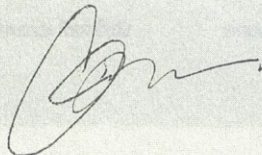
การสลักหลังเช็คมี 3 วิธีคือ

1. Blank Endorsement. คือ การสลักหลังลอย การสลักหลัง นายขจร เสมอภาค ก็อาจสลักหลังเช็คว่า "จ่ายให้นายขจร เสมอภาค" โดยมิได้ระบุชื่อผู้รับมอบเช็คนั้นลงไป ทำให้เช็คฉบับนั้นเปลี่ยนสภาพ แล้วลงลายมือชื่อกำกับทำให้ นายขจร เสมอภาค เท่านั้นที่จะนำเช็ค จากเช็คตามคำสั่งมาเป็นเช็คผู้ถือทันที ฉบับนั้นไปขึ้นเงินได้ และนายขจร เสมอภาค มีสิทธิจะโอนเช็คฉบับนี้ ให้ผู้อื่นต่อไปอีกโดยการสลักหลัง
2. Special Endorsement คือ การสลักหลังเช็คโดยระบุชื่อ

ตัวอย่าง

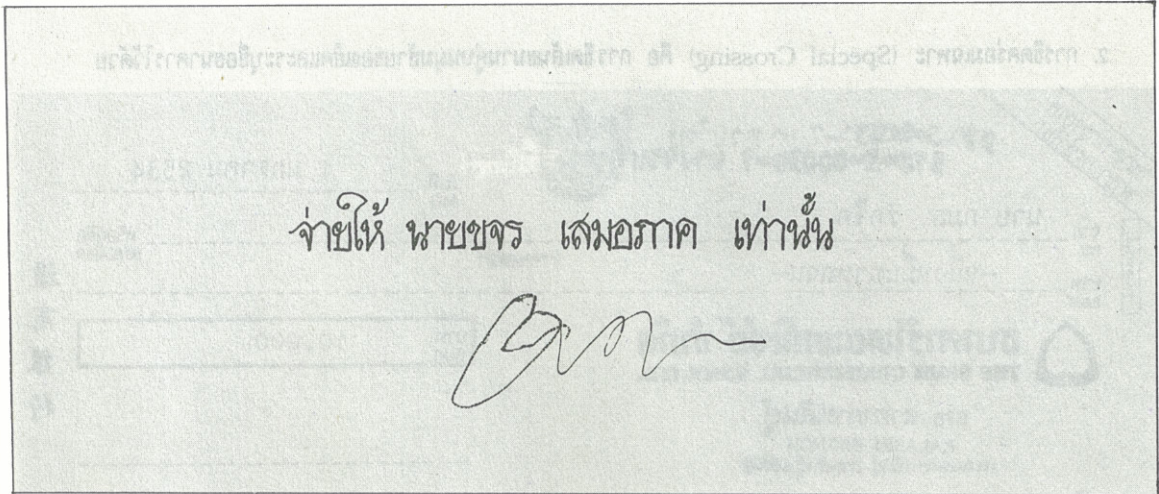
การสลักหลังพิเศษระหว่าง น.ส.กมลากับ นายขจร

จ่ายให้ นายขจร เสมอภาค

3. Restrictive Endorsement คือ การสลักหลังเช็คเพื่อโอน เช็คให้บุคคลที่ระบุชื่อนั้นและไม่ต้องการให้มีการโอนเช็คให้คนอื่น ๆ อีก

ตัวอย่าง

การขีดคร่อมเช็ค (Crossed Cheque)

คือ การขีดเส้นบนมุมซ้ายของเช็ค วัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้รับเช็คไปโดยมิชอบนำไปขึ้นเงินสดได้ทันที เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การขีดคร่อมมี 2 วิธี คือ

1. การขีดคร่อมทั่วไป (General Crossing) คือ การเขียนเส้นขนานคู่ขวางไว้บนด้านหน้าของเช็คกับมีหรือไม่มีคำว่า "และบริษัท" ก็ได้

ตัวอย่าง

ผลจากการขีดคร่อมทั่วไป คือ ผู้ทรงเช็คฉบับนั้นต้องนำเข้าฝากธนาคารของตนก่อน ไม่สามารถเบิกเงินสดได้ทันที

2. การขีดคร่อมเฉพาะ (Special Crossing) คือ การขีดเส้นขนานคู่บนมุมซ้ายของเช็คและระบุธนาคารไว้ด้วย

เช็คฉบับนี้
สาขาประจำตัว

57-3-0003-7 บก.จ.บ.วิ.ต.1
578-3-0003-7 นางจ.บ.วิ.ต.1

วันที่ DATE 1 มกราคม 2534

นาย กมล รัตติ

จ่าย PAY
บาท BAHT

หนึ่งหมื่นบาทถ้วน

หรือผู้ถือ OR BEARER

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด
THE SIAM COMMERCIAL BANK, LTD.

578 สาขาภาพลื่นคู่
KALASIN BRANCH
ถนนภาพลื่นคู่ ภาพลื่นคู่ 46000

บาท BANT 10,000

0 เช็คเลขที่ CHEQUE NO. 2374623

สาขาเลขที่ BRANCH NO.

บัญชีเลขที่ ACCOUNT NO.

สำหรับธนาคาร FOR BANK

185P Limited

通商銀行

ผลจากการขีดคร่อมเฉพาะ ผู้ทรงเช็คจะต้องนำเช็คนี้เข้าฝากที่ธนาคารกรุงเทพฯ สาขาประจำตัวเท่านั้น และผู้สั่งจ่ายหรือผู้ขีดคร่อมไม่ต้องรับผิดชอบ ถ้าหากธนาคารเจ้าของเช็คจ่ายเงินให้แก่ธนาคารอื่นนอกเหนือจากที่ใช้ระบุไว้ในการขีดคร่อม

สิทธิในการขีดคร่อมเช็ค

1. เช็คที่ไม่มีขีดคร่อม ผู้สั่งจ่ายหรือผู้ทรงคนใดคนหนึ่งจะขีดคร่อมก็ได้ และจะทำเป็นขีดคร่อมทั่วไปหรือขีดคร่อมเฉพาะก็ได้

2. เช็คขีดคร่อมทั่วไป ผู้ทรงทำให้เป็นขีดคร่อมเฉพาะก็ได้

3. เช็คขีดคร่อมทั่วไปหรือเช็คขีดคร่อมเฉพาะ ผู้ทรงจะเติมคำว่า “ห้ามเปลี่ยนมือ” ก็ได้

4. เช็คขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารใดธนาคารนั้นจะขีดคร่อมเฉพาะให้ไปแก่ธนาคารอื่นเพื่อเรียกเก็บเงินก็ได้

5. เช็คไม่มีขีดคร่อม เช็คขีดคร่อมทั่วไปส่งไปยังธนาคารใด เพื่อให้เรียกเก็บเงินธนาคารนั้นจะลงขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ตนเองก็ได้ ☐